

w sprawie oceny programowej kierunku praca socjalna prowadzonego na Uniwersytecie Gdańskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią I zespołu nauk społecznych, prowadzącego działalność w zakresie dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki socjologiczne, pedagogika, prawo kanoniczne, psychologia, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku praca socjalna prowadzonego na Uniwersytecie Gdańskim na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany na Uniwersytecie Gdańskim nie w pełni umożliwia studentom kierunku praca socjalna osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się,
2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się
8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia
10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów – zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres do dwóch lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Przyporządkowanie kierunku studiów do zbyt wielu dyscyplin naukowych, z których tylko nieliczne odgrywają istotną rolę w koncepcji kształcenia.
2. Program studiów nie został dostosowany do wymogów wynikających z ustawy z dnia 15 kwietnia 2021 o zmianie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych, tak aby student na kierunku praca socjalna, o którym mowa w ww. dokumentach legislacyjnych, osiągnął wszystkie zakładane efekty uczenia się i mógł zajmować w przyszłości zostać zatrudnionym jako pracownik socjalny.
3. Zastrzeżenie dotyczy także zwiększenia udziału dyscypliny nauk socjologicznych w koncepcji kształcenia na kierunku, w odniesieniu do przyjętych efektów uczenia się. Analiza treści programu studiów wskazuje, że liczba efektów uczenia się przypisana do nauk socjologicznych jest znacząco większa, niż deklarowane przez Uczelnię 4 punkty ECTS (2% udział dyscypliny nauk socjologicznych).

W odpowiedzi Uczelnia przedstawiła wyjaśnienia dotyczące przyjętej konstrukcji programu studiów, w postaci przypisania kierunku praca socjalna na studiach pierwszego stopnia o profilu praktycznym do sześciu dyscyplin nauki. Jako wiodącą dyscyplinę Uczelnia wskazuje pedagogikę (78%), pozostałe dyscypliny to: nauki o polityce i administracji (7%), psychologia (6%), nauki prawne (4%), filozofia (3%), nauki socjologiczne (2%). Tworzenie kierunku studiów o charakterze multidyscyplinarnym jest uzasadnione, jednak procentowy udział przynajmniej trzech z sześciu wymienionych dyscyplin ma charakter jedynie subsydiarny, nie stanowią one istotnego wkładu w konstrukcję programu studiów o charakterze wielodyscyplinarnym. Przedstawiona przez Uczelnię zapowiedź podjęcia działań naprawczych mających na celu przedstawienie Radzie Programowej propozycji zwiększenia procentowego udziału dyscypliny nauki socjologiczne w konstrukcji programu studiów jest niezbędne, ponieważ w obecnym kształcie nauki socjologiczne stanowią jedynie 4 punkty ECTS (2%), natomiast plan studiów zawiera znacznie większą grupę zajęć odnoszących się wprost do dyscypliny nauk socjologicznych: np. *wprowadzenie do socjologii, metodyka pracy badawczej, psychospołeczne uwarunkowania bezdomności, zdrowie i jakość życia seniorów, wybrane zagadnienia gerontologii społecznej, człowiek starszy we współczesnej rodzinie*). Analogicznie, przyjęte efekty uczenia się również w znacznie większym stopniu odwołują się do dyscypliny nauk socjologicznych: W02, W03, W04, W05, W06, W07, W08, U01, U02, U04, U08, K02, K05.

Przedstawiona przez Uczelnię deklaracja wprowadzenia korekty sposobu przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych, a w konsekwencji oddziaływania tej zmiany na program studiów i sposób jego realizacji będzie mogła być poddana weryfikacji dopiero w toku kolejnej oceny programowej.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Programy studiów nie zostały dostosowane do wymogów prawnych wynikających z art. 63 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) odnoszącego się do formy studiów - w przypadku studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

Uczelnia w odpowiedzi na postawiony zarzut, przedstawiła następującą interpretację: „Odnosząc się do uwagi Zespołu Oceniającego dotyczącej zbyt małej liczby punktów ECTS uzyskiwanych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli, pragniemy zwrócić uwagę, że i w tym zakresie istnieją rozbieżności w interpretacji tego, co w praktyce oznaczają zajęcia „z bezpośrednim udziałem” nauczycieli. Przykładowo poza oficjalnym programem studiów każdy pracownik Instytutu Pedagogiki UG odbywa dwie godziny konsultacji tygodniowo pozwalające na dodatkowy, bezpośredni kontakt nauczycieli ze studentami. Choć orzecznictwo PKA nie uznaje konsultacji niewpisanych do programu studiów jako zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli, w praktyce jednak konsultacje te odgrywają istotną rolę w procesie kształcenia i realizacji efektów uczenia się przypisanych do przedmiotów wykładanych przez danego nauczyciela.”

Dopuszczalne jest zatem określanie formy zajęć m.in. jako konsultacje. Prawo nakłada jednak obowiązek wskazania, w odniesieniu do każdego zajęcia, efektów uczenia się, treści programowych, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się – niezależnie od formy prowadzenia danych zajęć. Skoro uczelnia wyodrębnia konsultacje jako osobną formę zajęć, to dla tej wyodrębnionej formy zajęć należy wskazać nie tylko liczbę punktów ECTS, ale i wszelkie inne, prawnie wymagane elementy, t.j. efekty uczenia się przypisane do konsultacji, treści programowe przypisane do konsultacji, sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Niezgodne z prawem byłoby stosowanie przez Uczelnię podwójnego standardu postępowania, polegającego na zaliczeniu godzin konsultacji do wolumenu zajęć dydaktycznych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów, przy równoczesnym niezaliczeniu konsultacji do rocznego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, obowiązującego nauczyciela akademickiego. W zaistniałym stanie faktycznym, Uczelnia nie sprostала powyższym wymaganiom.

Wobec powyższego Uczelnia nie przedstawiła wystarczających działań naprawczych, w związku z czym nadal niespełniony jest określony przepisami prawa warunek, odnoszący się do studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, w ramach której co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. Podjęte działania należy uznać za nieprawidłowe i poddać ponownej ocenie. Należy podtrzymać ocenę kryterium jako spełnione częściowo.

W odniesieniu do kryterium 8:

Brak uzyskania formalnej opinii, w postaci uchwały właściwego organu samorządu studenckiego, w procesie zatwierdzania programu studiów.

W odpowiedzi Uczelnia w swym dokumencie na s. 12 przedstawiła następujące argumenty:
„Nie zgadzając się z powyższą opinią Zespołu Oceniającego, pragniemy podkreślić, że studenci Uniwersytetu Gdańskiego uczestniczą we wszystkich zespołach merytorycznych dedykowanych sprawom kształcenia, między innymi będąc członkami rad programowych, Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, Rady Wydziału, Senackiej Komisji ds. Kształcenia oraz Senatu. W każdym z w/w organów studenci mają takie same prawo głosu, jak pozostali członkowie. Opinia studentów stanowi zatem część opinii wskazanych podmiotów. W odniesieniu do pracy socjalnej, w tworzeniu, modyfikowaniu oraz zatwierdzaniu programów kształcenia na tym kierunku aktywnie uczestniczyli/uczestniczą studenci, będący członkami najpierw Rady programowej dla kierunku praca socjalna (do 2020 roku), a następnie Sekcji ds. pracy socjalnej Rady Programowej Instytutu Pedagogiki, jak również studenci - reprezentanci samorządu studentów na poziomie Instytutu Pedagogiki, Wydziału Nauk Społecznych oraz w Senacie UG”. Wobec powyższych argumentów przedstawionych przez Uczelnię, należy odwołać się do obowiązującego prawa, gdzie zgodnie z art. 28 ust. ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustalenie programu studiów wymaga zasięgnięcia opinii samorządu studenckiego. Zgodnie z art. 110 ust. 2 ustawy samorząd studencki działa poprzez swoje organy, które szczegółowo określa, zgodnie z art. 110 ust. 6, regulamin samorządu studenckiego. Objawia się tutaj więc wyraźna różnica pomiędzy samorządem studenckim, a przedstawicielami studenckimi w organach kolegialnych lub zespołach, którzy wybierani są przez organy samorządu studenckiego. Nie jest wystarczającym tym samym do ustalenia programu studiów, udział studentów w ciałach kolegialnych czy zespołach odpowiedzialnych za projektowanie i zatwierdzanie programów studiów. Do uchwalenia nowego oraz zmiany istniejących programów studiów wymagane jest zasięgnięcie opinii samorządu studenckiego przed podjęciem ostatecznej uchwały przez Senat Uczelni. Opinia samorządu studenckiego nie jest wiążąca. Niemniej brak zasięgnięcia opinii od odpowiedniego organu wskazanego w regulaminie samorządu studenckiego uniemożliwia dokonania zmiany programu studiów, a podjęta w sposób wadliwy uchwała senatu na gruncie obowiązujących przepisów może być uznana za nieważną. Opinia powinna zostać również udokumentowana (np. w formie zarządzenia lub uchwały). Jedyną możliwością podjęcia uchwały w przedmiocie ustalenia programów studiów bez opinii samorządu studenckiego jest brak wystosowania opinii w terminie wskazanym w statucie Uczelni, liczonym od momentu doręczenia odpowiedniego wniosku przez władze Uczelni.

Konkluzja: wobec powyższego podjęte działania naprawcze należy uznać za nie w pełni prawidłowe i należy ponownie ocenić ten aspekt za dwa lata. Należy podtrzymać ocenę kryterium jako spełnione częściowo.

W odniesieniu do kryterium 10:

Zaprojektowany system jakości kształcenia nie zapewnia właściwego monitorowania i doskonalenia programu studiów. W szczególności system nie zdiagnozował błędów w przypisaniu kierunku studiów do dyscyplin naukowych, wymiaru punktów ECTS uzyskanych w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów oraz włączenia studentów w proces opiniowania programu studiów.

Uczelnia w odpowiedzi stwierdziła, że: „Opinię Zespołu Oceniającego wskazującą, że „na podstawie uchybień opisanych w kryterium 1, 2 i 8, należy stwierdzić, że System Jakości Kształcenia na Uczelni nie funkcjonuje prawidłowo”, uważamy za bezzasadną. Jesteśmy przekonani, że wypracowywany od lat na Uniwersytecie Gdańskim System Jakości Kształcenia zapewnia wysoką jakość procesu kształcenia, działa w sposób sprawny i właściwy.”

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w oparciu o wyjaśnienia Uczelni, jak również biorąc po uwagę dotychczas niezrealizowane zalecenia, postanawia stwierdzić, że efekty rozpoczętych działań naprawczych będą widoczne i możliwe do kompleksowej oceny po ich skutecznym wprowadzeniu w życie, a obecnie ocenę stopnia spełnienia kryterium należy podtrzymać. Dostrzeżone błędy i uchybienia nie pozwalają na uznanie, iż wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia w zakresie ocenianego kierunku jest skuteczny.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Zaleca się przyporządkowanie kierunku studiów tylko do dyscyplin naukowych, które stanowią istotną rolę w koncepcji kształcenia.
2. Zaleca się dostosowanie koncepcji kształcenia do wymogów wynikających z ustawy z dnia 15 kwietnia 2021 o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, oraz z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych, tak aby student na kierunku praca socjalna, o którym mowa w ww. dokumentach legislacyjnych, osiągnął wszystkie zakładane efekty uczenia się. Dotyczy także zwiększenia procentowego udziału dyscypliny nauk socjologicznych w koncepcji kształcenia na kierunku, w odniesieniu do przyjętych efektów uczenia się.
3. Zaleca się zwiększenie udziału dyscypliny nauk socjologicznych w koncepcji kształcenia tak, aby udział tej dyscypliny odpowiadał zaplanowanym efektom uczenia się związanymi z tą dyscypliną.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Zaleca się dostosowanie programu studiów do wymogów prawnych wynikających z art. 63 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), odnoszący się do formy studiów - w przypadku studiów prowadzonych w formie stacjonarnej, co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.

W odniesieniu do kryterium 8:

Zaleca się, pozyskiwanie formalnej opinii, w postaci uchwały właściwego organu samorządu studenckiego, w procesie zatwierdzania programu studiów.

W odniesieniu do kryterium 10:

Zaleca się pełne i efektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia, implikujące skuteczne prowadzenie monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów, szczególnie w zakresie sformułowania efektów uczenia się, przypisania kierunku do dyscyplin naukowych, właściwej punktacji ECTS, prawidłowej realizacji praktyk zawodowych oraz formalno-prawnego udziału studentów w opiniowaniu programu studiów.

Pozostałe kryteria zostały spełnione.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające kierunku praca socjalna na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2023/2024.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Edukacji i Nauki o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Uniwersytetu Gdańskiego.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Stanisław Wrzosek